

(F) برخه: د پانګه اچونې اهمیت یا ارزښت

لومړی لوست: د پور غوښتلو د مفهوم درک کول یا په پور د
پیسو غوښتل پور

(Concept of Borrowing Money)

اصطلاح گاني

- Add-on interest پر سود باندې زياته
- Collateral وثيقه يا تضمين (ضمانت)
- Credit rating د اعتبار ميزان (د بنه معاملي کولو د ميزان برآورد او د شخص د اعتماد وړ کيدل چي بانکونه او وام ورکونکي او نور باندې پوهي ته اړتيا لري)
- Interest in advance له پرداخت څخه دمخه سود
- Lender قرض يا پور ورکونکی
- Percent per month په مياشت کي فيصد يا سلنه
- Simple interest ساده سود (چي يوازي له اصل پيسو سره تعلق لري نه د هغي فايده ياگته)

قرض يا پور ورکونکی

- قرض يا پور ورکونکی (*lender*) له هغه نهاد يا شخص نه عبارت دی چي پیسې په قرض يا پور ورکوي. .

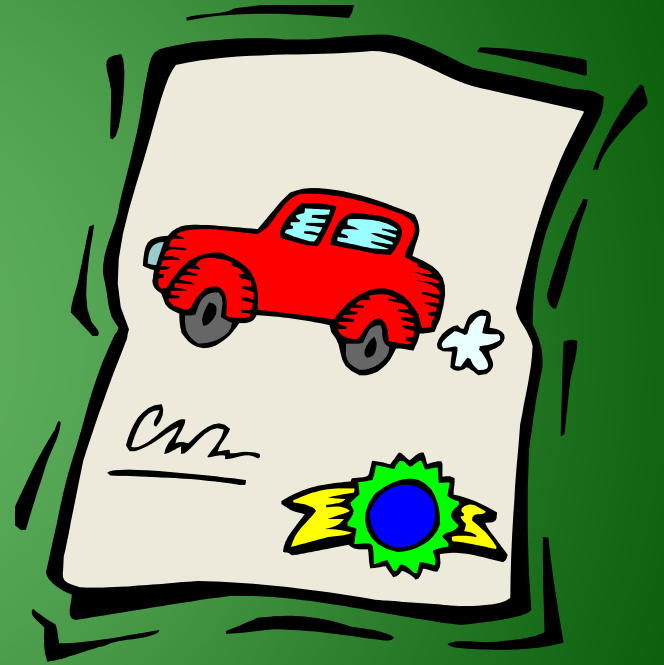
قرض یا پور ورکونکی په قرضه یا پور اخستونکی کومی ځانگړتیاوي لټوي

- د قرضې یا پور ورکونکی شخصیت عبارت له بڼه او غوره شهرت او محبوبیت نه دی. معمولاً قرض یا پور ورکونکی معرفي نامه یا سپارښت لیک له قرض اخستونکی څخه غواړي .
- د قرض یا پور اخستونکی وضعیت او مالي موقف د قرض یا پور ورکونکی لپاره د اهمیت یا ارزښت لرونکی دی .
 - د شتمنیو، قرضونو یا پورونو او نورو فهرست لیکل د قرض یا پور ورکونکی لپاره مهم دي ترڅو د قرض اخستونکی مالي موقف تعین یا وټاکي .
 - قرض اخستونکی باید ثابت کړي چې د قرض یا پور د بیا ورکړې ظرفیت او توانایی لري.
 - میاشتنی بودیجه معمولاً د بیا کتنې لاندې قرار نیسي..
- قرض یا پور ورکونکی غواړي چې پوه شي چې قرض یا پور اخستونکی میاشتنی کافي لاسته راوړنه لري ترڅو چې خپل مالي مسوولیتونه او وظیفې تکمیل کړي. د قرض یا پور مصونیت او محفوظیت یو بل محلووظ دی د قرض ورکونکی لپاره .

Collateral

وثیفه یا تضمین

- قرض یا پور ورکونکی اداره یا موسسه باید پوه شي چي که چيري قرض ورنه کول شي، نو د بيا په لاس راوړني لپاره د بدیل لاره مخکې له مخکې څخه فکر وکړي .
- تضمین له هغه شتمنی نه عبارت دی که چيري د ضرر بیرته ورکول صورت ونه نیسي، د هغې په بدل کي شتمني اخستل کيږي .
- غیر منقوله شتمني او عراده جات(موټر) معمولاً د تضمین په ډول د کور او موټر لپاره په گرو شکل یا وثیقي سره قرار نیسي .

قرض يا پور ورکونکي په قرضه يا پور اخستونکی کومي ځانگړتياوي لټوي

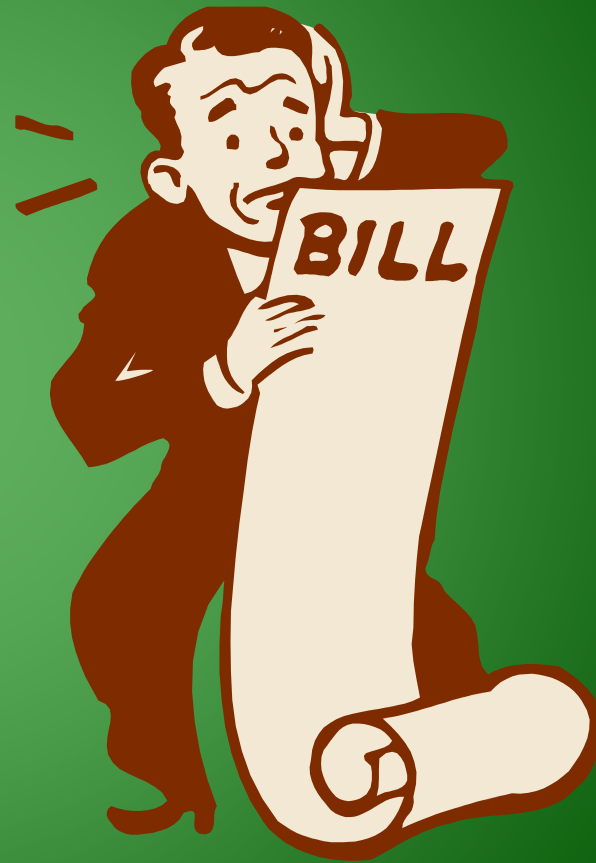
- قرض اخستونکی بايد قرض يا پور روکونکو ته د راحت احساس ورکړي او له هغې سره اعتبار ولري.
- قرض يا پور اخستونکی بايد چي لاندې سوالونه او معلومات له ځان سره مطرح کړي چي :
 - آیا دا قرضه يا پور ورکونکی په ټولنه کي بڼه شهرت لري او يا نه؟
 - د قرضه يا پور ورکونکي پالیس مطالعه او وازمويي.
 - د قرضه ورکونکي نهاد همیشگی دي وگوري.
 - د قرض يا پور مجموعي مصارف ملاحظه يا وکتل شي.
 - ځني قرضي يا پورونه شاید په مارکیت کي وپلورل شي.
 - آیا گرو کول بیمی ته اړتیا لري او که نه؟

د قرضې يا پور دلاسته راوړنې په خاطر مرحلي يا پړاوونه

- تازه (د اخري اطلاعاتو مطابق) مالي پلان (بوديجه) بايد وسائل شي ترڅو چې د تنظيم او پيسو د اداري توانايي په اثبات ورسوي .
- د قسطي تاديواتو (lay-away plan) په اساس و پيرئ ترڅو چې ميلان موي د تاديه په برخه كي وبنودل شي

د حساب د تاديه كولو په صورت كي ستونزي

- كله چي په تاديه كي د حساب صورت يا بلونه له ستونزو سره مخامخ كيږي نو هغه تر وخت او زمان پوري تاديه كږي غوره دا ده چي له قرض اخستونكي سره تماس برقرار كړي او د بدیل لاري د قرض د بيا ورکړي لپاره برابري كړي .

د قرضي يا پور په اخستلو كي كوم مصارف شامل دي؟

- د كلني فيصدي يا سلني ميزان (APR) عبارت له سودي
ورکړي څخه دی چي د قرضي په مقابل كي په يو کال
کي ورکول کيږي.

(APR) = annual percentage rate •

Simple Interest

سادہ سود

- سادہ سود (*Simple interest*): د سودي تڪلاري يا روش له محاسبه ڪولو نه عبارت دی چي په ناتصفيه شوی میزان (outstanding balance) باندی د ورځو لپاره په کومو کي چي پیسي تر استفادي لاندی نیول شویدي مطالبه کیری .
- یا سادہ سود له هغه سود نه عبارت دی چي د اصلي پیسو په مقابل کي ورکول کیری..

د سود محاسبه کول

- په هغه صورت کې چې تاسې ۵۰،۰۰۰ افغانۍ د یو کال لپاره د اوه فیصدو یا سلنې سود په مقابل کې قرض یا پور اخستونکې ته ورکړي وي، تاسې میاشتنۍ تادیه کول ۴۴۵۸،۳۳ افغانۍ کیري ($50,000 \times 1.07 \div 12$) .
- که چیرې تاسې له پرداخت نه وروسته لومړۍ قرضه تادیه کړي وي پس تاسې ۴۵،۸۳۳،۳۳ افغانۍ ورکوی. $[50,000 \times 1.07 \div 12]$

Add-on Interest

په سود باندي علاوه كول

- په سود باندي علاوه كول (Add-on Interest): په دي صورت كي قرضدار سود د قرض يا پور د ټولي اندازي لپاره د كاملې مودي په خاطر چي پيسي په قرض ورسره وي، تاديه كوي. په داسې نوعو قرضو يا پورونو كي د سود غوښتنه په همغه وخت كي چي قرضه وركول كيږي صورت نيسي، اصلي پيسي او سود سره جمع كيږي او په مساوي توگه د پرداختونو په شمير باندي تقسيميري چي بايد صورت ونيسي .

Add-on Interest

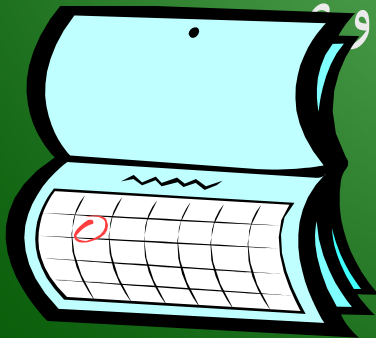
په سود باندي علاوه كول

- که چیر تاسې ۵۰،۰۰۰ افغانی د دوه کالو لپاره د ۷ فیصده سود سره قرض اخستی وي، له تاسو څخه مجموعاً ۷۰۰۰ افغانی په هریو پرداخت کې په سود غوښتل کېږي ($2 \times 0,7 \times 50,000$)

Percent Per Month

په یوه میاشت کې فیصدي یا سلنه

- په یوه میاشت کې فیصدي یا سلنه (Percent Per Month)، سود په اساس د میاشت په میاشت په نا تادیه شوی بلانس باندې محاسبه کیږي. .
- په سود باندې په اندازه د ۱۵،۰۰۰ شاید $1/2\%$ په یوه میاشت کې، ۲ فیصده تر ۲۵،۰۰۰ افغانیو پورې وي، او تر ۵۰،۰۰۰ افغانیو پورې $1\ 1/2\%$ غوښتنه وي او له ۵۰،۰۰۰ څخه په اضافه باندې یو فیصد یا سلنه و.

Interest in Advance

مخکې له مخکې د سود ورکول

- **مخکې تر مخکې سود ورکول (Interest in Advance)** ، د قرضې یا پور په دې نوعه کې سود محاسبه کېږي، او مخکې له دې چې قرض اخستونکی واقعي پیسې په لاس راوړي له اصلي پیسو نه منفي کېږي. .
- که چیرې یو قرضدار ۵۰،۰۰۰ افغانۍ د قرضې په توګه د یو کال لپاره په مقابل د اوه فیصده سود کې واخلي، په دې نوع قرض کې د هغې له سود یوازې ۴۶،۵۰۰ افغانۍ د قرضې په پیل کې په لاس راوړي..

مرور / خلاصه یا لنډيز

- قرض یا پور ورکونکي په قرضه یا پور اخستونکی کومي ځانگړتیاوي لټوي
- قرض یا پور ورکونکي باید د کونو بنو او غوره صفاتو لرونکی وي؟
- د قرضې یا اعتبار (credit) اساسي گذاري او د تعین مفهوم څه دی؟
- د قرضې یا پور مصارف محاسبه کړئ.